

13. Ernest Hemingway – Sbohem, armádo!

Autor

- **Rodné jméno:** Ernest Miller Hemingway
- **Životní a profesní etapy:**
  - **1918–1919:** dobrovolník St. John's Ambulance na italské frontě (1. světová válka)
  - **1920–1923:** redaktor deníku *The Kansas City Star* (vliv strohého stylu)
  - **20. léta:** exil v Paříži („Ztracená generace“), přátelství s F. Scott Fitzgeraldem, Gertrudem Steinovou aj.
  - **30. léta:** válečný zpravodaj ze Španělska; psal reportáže o občanské válce
  - **40. léta:** redaktor a reportér BBC během druhé světové války
- **Osobní život:**
  - čtyři manželství
  - vášeň pro lov, rybaření, safari a box – často se zrcadlila v jeho dílech
  - boj s depresemi a zdravotními následky válek
- **Literární ocenění:**
  - Pulitzer Prize za *Stařec a moře* (1953)
  - Nobelova cena za literaturu (1954) – „za mistrovské umění narativu... a vliv na styl 20. století“

Děj

Kniha první

Lajtant Frederic Henry je americký medik sloužící v italské armádě během první světové války. Děj knihy začíná v zimě, kdy při epidemii cholery zahynou tisíce vojáků. Frederic přijíždí do Gorizie, kde se setkává s ostatními armádními činiteli a s knězem. Svoje zážitky z města poté sdílí s italským chirurgem Rinaldim, se kterým bydlí. Rinaldi má rád ženy, zamiluje se do zdravotní sestry Catherine Barkley, i když nepříliš vážně. Rinaldi vezme Frederica sebou do britské nemocnice, kde mu ji představí. Frederic k ní cítí náklonnost. Catherine mu řekne o svém snoubenci, který zemřel během války a také o tom, že má nepříjemný pocit při dešti. Frederic se ji neúspěšně pokusí políbit, po odmítnutí se dlouze omlouvá. Později se ale jejich rty setkají, ona přiznává, že k němu cítí nějakou náklonnost. Frederic, spolu s dalšími řidiči (Passini, Manera, Gordini a Gavuzzi), jede se sanitkou vyzvednout raněné z bojiště, jsou však zaskočeni útokem rakouských vojsk. Passini je zabit minometem a Frederic si zde těžce zraní koleno a je odvezen do nemocnice.

Kniha druhá

Rinaldi navštěvuje Frederica v nemocnici a chválí ho za jeho hrdinství, i když Frederic sám se za hrdinu nepovažuje. Rinaldi mu též řekne, že bude převezen do americké nemocnice v Miláně, aby mu byla poskytnuta lepší péče. Frederic ho požádá, aby zde měl Catherine jako zdravotní sestru. Navštíví ho též kněz, kterému svěří své protiválečné postoje. Navíc USA vyhlásuje válku Německu a italská armáda má strach z rakouské ofenzívy. Frederic se dostane do americké nemocnice v Miláně, kde je ošetřován slečnou Gageovou, slečnou Walkerovou a vrchní sestrou slečnou Van Campenovou. Slečna Gageová mu nosí víno. Později přijíždí i Catherine, Frederic si uvědomuje, že je do Catherine skutečně zamilován, poprvé se pomilují. Dále druhá kniha vypráví o jeho léčbě zranění doktorem Valentimem, o setkání se slečnou Fergusonovou (přítelkyní Catherine) a o vývoji milostného vztahu s Catherine, kteří si spolu užívají léto v Miláně, zajdou například na horské dostihy, nebo na plavbu lodí. Poté, co se Fredericovi zahojí koleno, dostane žloutenku. Slečna Van Campenová objeví prázdné lahve od alkoholu ve Fredericově pokoji a dojde k závěru, že žloutenka je způsobena jeho alkoholismem a že si ji přivodil úmyslně, aby se nemusel vrátit na frontu. Zruší mu proto zbytek pobytu v nemocnici, je poslán zpět na frontu. Catherine ho informuje o tom, že je s ním těhotná. Slíbí si, že se znovu setkají a až válka skončí, tak se vezmou. Frederic ji požádá, aby se starala o Malou Catherine.

Kniha třetí

Frederic se vrátí do Gorizie, kde se znovu setká s Rinaldim a knězem, který předpovídá, že válka brzy skončí. Frederic poté jede do Bainsizzy, kde se setká s italským patriotem Ginem, který mu poví o velmi silných zbraních, které má rakouská armáda. Frederic si uvědomí, že se Italové neubrání rakouské ofenzívě. Začíná silný déšť a začíná bombardování. Morálka italských vojáků klesá. Krátce poté rakouská armáda zničí italské pozice během bitvy u Caporetta, Italové ustupují a domy jsou evakuovány. Frederic se svými muži se snaží včas uniknout, aby to stihli tak si vyberou alternativní cestu, ale brzy se ztratí a jejich auta uváznou v rozježděné cestě. Jeden z italských vojáků se pokouší dezertovat, ale Frederic ho zastřelí. Jeden z řidičů, Aymo, je později zabit, zatímco další z řidičů, Bonello, uteče do rakouského zajetí. Frederic tak zůstane s posledním z řidičů, s Pianim, se kterým se dostane k italské armádě u řeky Tagliamento. Frederic je zde ale obviněn vojenskou policií ze zrady, zachraňuje se skokem do proudu řeky. Po nějaké době se mu daří vylézt z řeky a naskočit do jedoucího vlaku, který jede do Milána, aby se dostal za Catherine.

Kniha čtvrtá

V Miláně se Frederic dozví, že Catherine odjela do Stresy. Navštíví zde také Ralphi Simmonse, bývalého operního zpěváka, a zeptá se ho, jak se má dostat z Itálie do Švýcarska. Ralph mu pomůže a poskytne mu civilní oblečení. Následně odjíždí vlakem do Stresy a ubytuje se v hotelu Isles Borromées. Emilio, místní barman, ho informuje o tom, že dvě britské zdravotní sestry se ubytovaly v malém hotelu nedaleko nádraží. Frederic zde potká Catherine a Helen Ferguson. Setkává se zde i s hrabětem Greffim, velmi starým šlechticem, kterého zde potkal, když poprvé navštívil Stresu. Greffi je zde se svou neteří. Frederic Catherine neřekne nic o svých válečných zážitcích. Navíc se cítí jako zločinec, jako dezertér. Emilio mu další den oznámí, že ho sem brzy přijde válečná policie zatknout. Emilio jim ale poskytne loďku, aby mohli odplout do Švýcarska. Cesta je to dlouhá, navíc je bouřka a voda je neklidná. Plují celou noc a nakonec se dostanou do Švýcarska. Místní policie jim zde poskytne dočasná víza.

Kniha pátá

Frederic a Catherine žijí klidný život ve švýcarských horách, v malém dřevěném domku nedaleko Montreux, u manželů Guttingenových. Catherine se obává o zdravotní stav svého ještě nenarozeného dítěte, a proto se přestěhují do Lausanne, aby byli blíže nemocnici. Později je zde Catherine hospitalizována, a protože se porod příliš nedaří, je rozhodnuto, že bude nutné provést císařský řez. Nakonec se dítě narodí, ale je mrtvé. Navíc lékaři zjistí, že Catherine vnitřně krvácí. Frederic je zděšen, navštěvuje Catherine v jejím pokoji, ale ona mu umírá v náručí. Frederic poté odejde z nemocnice a v dešti se vrací zpět do hotelu.

O dílu

Žánr a vydání

- **Typ díla:** válečný román s prvky romance a realismu
- **Originální název:** *A Farewell to Arms*
- **Publikace:** poprvé vyšlo v roce 1929 nakladatelstvím Charles Scribner's Sons v USA

Prostředí a čas

- **Dějště:** Italská fronta během první světové války (bitvy u řeky Piavy, evakuace italských jednotek)
- **Časová rovina:** léta 1916–1918, s důrazem na postup války a její dopad na jednotlivce

Hlavní postavy

- **Frederic Henry:** americký poručík v italském sanitačním sboru, vypravěč příběhu
- **Catherine Barkleyová:** anglická zdravotní sestra; uprostřed hrůz války nachází s Fredericem lásku
- **Surgeon Rinaldi:** Fredericův kamarád a chirurg, ztělesnění lehkomyšlnosti i přátelství na frontě
- **Páter (The Priest):** duchovní opora pro Frederica v nemocničním lazaretu
- **Paní Van Campenová:** ředitelka vojenské nemocnice, představitelka autoritativního pořádku

Témata a motivy

- **Láska vs. válka:** kontrast intimního citového vztahu s absurditou bojiště
- **Smrt a ztráta:** opakované úmrtí přátel i civilistů, bolestná zkušenost se zraněním
- **Osud a smysl života:** Fredericovo váhání mezi povinností a vyhledáváním osobního štěstí
- **Desiluze:** vyprázdňená ideály, cynický pohled na hrdinství i vlastenectví

Styl a forma

- **Vypravěčství:** první osoba – deníkové záznamy Frederica Henryho
- **Jazyk:** úsporný, střídavý styl s důrazem na dialogy a věcné popisy (tzv. „ledovcová teorie“)
- **Kompozice:** střídání frontových pasáží s intimními scénami v nemocnici a ve Švýcarsku

Historický význam

- **První bestseller:** upevnilo Hemingwayovu pozici jako významného amerického autora
- **Vrchol americké válečné prózy:** mnohými považováno za „nejlepší americký válečný román první světové války“
- **Cenzura:** zakazováno v Bostonu pro údajnou nemravnost, v Itálii dostupné až po pádu fašismu

Proč *Sbohem, armádo* číst dnes?

- Nadčasové zobrazení konfliktu mezi láskou a válkou
- Ukázka mistrovství strohému, ale silného vyprávění